

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

77. ÅRGANG

17. JULI 1965

A V I N N H O L D E T : NR
ER DET PETERS GRAV? 14
BREV TIL EN ATEIST - SOMMERFERIEBØNN

NESTE NUMMER UTKOMMER 14. AUGUST 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 18.—24. juli

SJETTE SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Rom. 6, 3—11.

Evangelium: Mark. 8, 1—9.

Dagens epistel gir apostelen Paulus anledning til å undervise oss om den kristne dåp og dens betydning. Evangeliet om brødmiraklet i ørkenen fører våre tanker i retning av det annet store sakrament, eukaristien.

MANDAG: *Vincent de Paul*, den sosiale omsorgs forkjemper († 1660).

TIRSDAG: *Hieronymus Aemilianus*. Tok seg av foreldreløse og syke († 1537).

ONSDAG: *Laurentius av Brindisi*, bekjenner og kirkelærer († 1619).

TORS DAG: *Maria Magdalena*. Liturgien feirer i dag Maria fra Magdala, Marthas søster og synderinnen som Lukas skriver om i sitt 7. kapitel. Dermed er det ikke sagt at det dreier seg om én og samme kvinne.

FREDAG: *Apollinaris*, biskop og martyr. Døde i Ravenna.

LØRDAG: *Jomfru Marias lørdagsmesse*.

Uken 25.—31. juli

SYVENDE SØNDAG EFTER

Epistel: Rom. 6, 19—23.

Evangelium: Matt. 7, 15—21.

Det er ikke nok å si «Herre, Herre» for å komme inn i himmelriket. Det er på fruktene treet skal kjennes.

Dagen er også viet apostelen Jakob, sønn av Sebedeus og Johannes' bror. Kirkebønnen, stillebønnen og slutningsbønnen fra hans messe føyes til søndagens tekster.

MANDAG: *Anna*, som ifølge legenden, er navnet på jomfru Marias mor.

TIRSDAG og FREDAG: *Ferialdager*. Søndagens messe.

ONSDAG: *Nazarius, Celsus, Viktor og Innocens*.

TORS DAG: *Hellig Olav*, Norges konge. «Hva gagner det et menneske om han vinner hele verden, men tar skade på sin sjel?» Olav forsto at kristendommen dermed innførte en helt ny verdiskala i forhold til hedenskapet.

LØRDAG: *Ignatius av Loyola*, jesuittenes grunnlegger.

Uken 1.—7. august

ATTENDE SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Rom. 8, 12—17.

Evangelium: Luk. 16, 1—9.

Lignelsen om den utro husholder lærer oss at vi bare i få år kan disponere over denne verdens goder, og at den beste måte å bruke dem på, er å hjelpe de trengende og nødlidende.

MANDAG: *Alfons Maria Liaguori*, biskop og kirkelærer. Grunnlegger av redemptoristenes kongregasjon († 1787).

TIRSDAG: *Ferialdag*. Søndagens messe.

ONSDAG: *Dominikus*. Grunnla prekebrødrenes orden († 1221).

TORS DAG: *Santa Maria Maggiores vigselfest*. De store romerske basilikaer angår ikke bare menigheten i Roma men også hele kristenheten.

FREDAG: *Vår Herres forklarelse på berget*. Både epistelen og evangeliet avlegger et apostolisk vidnesbyrd om dette høydepunkt i Jesu liv.

LØRDAG: *Kajetan*, grunnlegger av Teatinerordenen († 1547).

Uken 8.—14. august

NIENDE SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: 1. Kor. 10, 6—13.

Evangelium: Luk. 19, 41—47.

Jesus gråter over Jerusalem som ikke kjenner sin besøkestid. Det gamle Israel har også ofte oversett nådens tid (epistelen). Måtte vi, kristne, lære av en slik tragisk blindhet, for vi er ikke forsikret mot en lignende forherdelse.

MANDAG: *Vigilien til Laurentius' fest*.

TIRSDAG: *Laurentius*, romersk diakon.

ONSDAG og FREDAG: *Ferialdager*. Søndagens messe.

TORS DAG: *Clara av Assisi*, det menneske som best forsto Frans og hans kjærlighet til fattigdommen († 1253).

LØRDAG: *Vigilien til Marias opptagelse i himmelen*.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

BREV TIL EN ATEIST

Kjære N.

Du har jo hørt om hvordan den gode pave Johannes gikk bort og slo opp vinduene i sitt arbeidsrom da noen forskrekkede kardinaler spurte om hvorfor han ville sammenkalle et Konsil i Kirken. I en genial og ganske enkel handling ville han vise dem meningen med det hele. Og det har faktisk gått slik. Vindu etter vindu er slått opp mot omverdenen, mot de ortodokse som vi står særlig nær, mot våre protestantiske venner (vi kaller hverandre venner oppriktig nå) og mot dere som ikke tror på Gud. Kanskje fordi dere avviser ganske ærlig og redelig og med stor rett det bilde vi har gitt dere av Ham.

Vi ønsker ikke å erobre, meningen med all denne slarming med vinduene er langt dypere. Kirken har fått øye på verden på en ny og bedre måte, derfor ser den også sitt oppdrag i større sammenheng. Omstridt og hyldet har noen teologer vært blant Kirkens pionerer på dette felt, alle kjenner navnene Karl Rahner, Teilhard de Chardin, Lubac osv. Men la oss ikke tumle for mye med deres tanker akkurat nå, ingen av oss er eksperter, vet du. For meg er det i all enkelthet bare som Kirken endelig ser seg selv som en tjener for all skapningen og vil at det skal gå som en rød tråd gjennom våre tanker og handlinger, i nød og motgang, i glede og overflod.

Og for å kunne tjene, må vi ha kontakt med menneskene, ikke noe må være oss fremmed. En god del har vært oss fremmed alt for lenge på grunn av våre dumheter og fordi vi har vært redde. Men forhåpentlig gjør gjennomtrekken fra alle vinduene godt. I høst skal de verdige biskoper på Konsilet gå løs på det som populært kalles Skjema 13 for alvor, dokumentet om Kirkens forhold til den moderne verden. Og i den debatten vil du se hva jeg haltende forsøker å si, at Kirken bringer nøden i verden, rasediskrimineringen, hele den sosialøkonomiske og politiske livsordning, ekteskapet, atombomben — alle vår tids brennende spørsmål som også opptar deg — inn i Peterskirken. Skulle vi ikke så ha noe å snakke sammen om?

Jeg snakker sikkert utydelig og flotter meg med lånte ord. Jeg er jo en halvstudert røver. Men den røde tråden jeg snakker om er for meg akkurat som det fellesskap som vi drømte om i yngre år, det som av og til fikk noen av oss til å gå vill i en blanding av solidaritet og hat. Men det er ikke hat vi har bruk for og ønsker, vi

søker noe som binder sammen alle av, ja, av god vilje. Dette uttrykket «av god vilje» kan vi visst ennå bruke når vi skal snakke sammen. Andre ord er ødelagt, ikke minst av kristne. Det glade budskap, frelse, jeg kan ikke snakke til deg med slike ord, de er meningsløse for deg som har sett for mange gledesløse, selvpoptatte kristne og for mange «frelste oppsyn». Og for å være ærlig, prøver jeg også inne i meg å finne andre og renere ord ofte. Så vi skal nok passe på.

Men, hvorfor skulle vi ellers vike tilbake for diskusjonen? I gamle dager kranglet vi da halve natten i stor fordragelighet om politikk. Hvorfor skulle vi ikke kunne snakke om også andre alvorlige ting? Dine problemer, mine problemer? Kanskje det ville komme noen fine og nødvendige gnister av det? Men du må ikke i pur høflighet nikke hver gang jeg sier noe du tror det er helligbrøde å mukke mot, jeg blir ikke støtt hvis du er hardhendt. Hvorfor skulle jeg bli det? Forstår du at jeg gjerne ville snakke med deg?

Ja, mer enn noe annet skulle jeg ønske at vi kunne snakke sammen igjen, og høre på hverandre. Begge kan sikkert lære noe av det, ikke minst jeg. Kirken er interessert i kontakter og samarbeide, for å bryte ned hat og misforståelser, for å kunne bringe fred, for å kunne sloss for menneskets verdighet. Men hvem skal den snakke med? Akkurat som lille meg sender ut denne føleren til deg, må også Kirken føle seg frem i tiden som kommer for å se hvem som er interessert i kontakt og samtale blant dere som med en rund betegnelse kalles for ateister.

(Forts. n. side)

Vi kan ikke bare avskrive de ikke-troende som kynikere og golde vesener, mange av dem er alt for verdifulle til at vi med noen rett kan bruke slike uttrykk.

JEG TROR PÅ

EN BETRAKTNING OVER GUD OG

Det vanligste spørsmål jeg fikk, etter å ha skrevet min bok «Djevelen dypper pennen» («The Schewtape Letters»), var dette: «Men — tror De *virkelig* på Djevelen?»

Vel — hvis De med Djevelen mener en makt som står overfor Gud, og som lik Gud eksisterer i kraft av seg selv «fra evighet til evighet», så er svaret avgjort nei. Der finnes ikke noe uskapt vesen utenom Gud. Gud har ikke noe «motstykke». Intet vesen kunne nå den «fullkomne ondskap» som skulle svare til den fullkomne godhet vi finner i Gud. For dersom vi fjerner alt det *gode* i et slikt vesen (ånd, vilje, minne, kraft og selve det å eksistere), så er der simpelthen intet tilbake.

Det riktige spørsmålet er selvfølgelig hvorvidt jeg tror på djevler. Hvilket jeg gjør. Eller rettere sagt: Jeg tror på engler, og jeg tror at noen av dem, ved å misbruke sin frie vilje, er blitt Guds fiender og dermed — indirekte — *våre* fiender. Disse kan vi gjerne kalle djevler. I sin opprinnelige natur er de ikke forskjellige fra de gode engler, men deres natur er fallen. «Djevel» er det motsatte av «engel» utelukkende i samme forstand som et ondt menneske er det motsatte av et godt menneske. Satan, djevlenes leder eller hersker, er ikke Guds motstykke — men erke-engelen Mikael's motstander.

Dette tror jeg. Ikke slik at det inngår i min trosbekjennelse, men som noe jeg mener. Min religion ville ikke gå i stykker dersom dette viste seg å være galt. Inntil så hender — og det skal godt kunne motbevises! — fastholder jeg denne tro. Den forekommer meg å gi forklaringen på en god del fakta. Den stemmer med Skriftens innlysende mening, med kristendommens tradisjoner og med hva de fleste mennesker har trodd det meste av tiden. Den motsies heller ikke av noe av det vitenskapen har bevist som sant.

Det burde være overflødig (men er det neppe!) å føye til, at tro på engler, enten de nå er gode eller onde, inne-

Jeg kjenner og respekterer den ærlighet mange av dere har, for meg er den tusen ganger mer verdifull enn all den likegyldighet og dumhet og det kaldflir så mange viser. Ateistene vi møter er av og til drevet av edle følelser, i opprør mot middelmaßdigheten og selvgodheten i så mye av tidens sosiale miljø, har pave Paul sagt. Vet du, slikt sprog er nytt i Kirken. Og det er på høy tid vi begynte å bruke det, det skal innrømmes. Men en vanskelighet må overvinnes. Vi går ikke lenger rundt og spytter på hverandre, det er jo en forbedring. Men vi er blitt så livende redd for å støte hverandre at vi alt for ofte unngår en livsviktig samtale.

La oss ta risikoen neste gang vi møtes. Hvis vi gjør det, er vi i miniatyr et bilde på Kirken og den moderne ateisme. To som oppdager at det går an å snakke sammen. Vi akter ikke å avskrive alle dine likesinnede som kynikere og golde vesener, mange av dere er alt for verdifulle til at vi med noen rett kan bruke slike uttrykk. Og heller ikke kan vi, som en engelsk kollega nylig skrev, bare overlate dere til Gud — selv om fristelsen til å gjøre det er ganske sterk enkelte ganger.

Hilsen A. R.

Alaloire-Jonquiere: «Engel».

bærer ikke en tro på at de er slik som kunsten og litteraturen fremstiller dem. Djevler er gjerne skildret med flaggermus-vinger og gode engler med fuglevinger — ikke fordi noe menneske tror at moralsk fall forvandler fjær til skinn, men fordi de fleste mennesker liker fugler bedre enn flaggermus. Og at de begge får vinger, skal bare antyde snarheten i deres uhindrede åndelige energi. Videre får de et menneskes skikkelse, fordi mennesket er den eneste åndsbegavede skapning vi kjenner. Vesener som står høyere enn oss i skaperverket, enten de nå er rene åndsvesener, eller inkarnert i legemer som vi ikke kan erfare med våre sanser, må nødvendigvis fremstilles symbolsk, hvis de da overhodet skal fremstilles.

Disse utforminger er ikke bare symbolske. Tenkende mennesker har alltid *visst* at de var symbolske. Grekerne trodde ikke at gudene var lik de skjønne menneske-

ENGLER

HANS FIENDE

skikkelser billedhuggerne tilla dem. I deres mytologiske poesi vil en gud, som ønsker å «vise» seg for de dødelige, påta seg et menneskes skikkelse.

Den kristne teologi har nesten alltid forklart en engels «åpenbaring» på samme måte. Det er bare de uvitende, sier Dionysius i det 5. århundre, som drømmer om at ånder er mennesker med vinger.

I de bildende kunster har disse symboler vært under et nokså jevnt forfall. *Fra Angelicos* engler bærer på sitt åsyn og i sine bevegelser himmelens fred og myndighet. Senere kom de lubne, nakne småbarna til *Rafael*, og endelig de bløttaktige, slanke, pikeaktige og trøstefulle engler i det 19. århundres kunst — i så feminine former at de unnslipper sanseligheten bare ved sin totale likegyldighet — de er de kolde hurier i et teselskapenes paradis.

Dette er et farlig og nedbrytende symbol. I Skriften er en engels nærvær alltid skremmende — den må begynne sin tale med ordene: «Frykt ikke!» Victoriatidens engler ser ut som om de sier: «Såda, såda . . !»

De litterære symboler er enda farligere, for de oppfattes ikke så lett som nettopp symbolske. Her er *Dantes* engler de beste. For dem synker vi ned i ærefrykt. Hans djevler, som *John Ruskin* så riktig bemerket, med all deres rasen og hat og bespottelser trolig nærmere virkeligheten enn noe vi finner hos *John Milton*. Miltons djevler har gjort mye skade, med sin opphøyede storhet og fine poesi. Og hans engler har altfor mye av Homer og *Rafael* i seg.

Men det virkelig farlige djevle-bilde er *Goethe's* Mefisto. For det er jo Faust selv, ikke Mefisto, som fremviser den hensynsløse, aldri hvilende og rolig smilende konsentrasjon om det egne jeg som er typisk for helvete. Den humoristiske, siviliserte, rimelige og tilpasningsdyktige Mefisto har bare hjulpet til å bygge opp den villfarelse at det onde kan befri et menneske.

Den lille mann kan noen ganger unnslipe de feil vi finner hos de store, og jeg var fast besluttet på, at min egen symbolikk skulle i hvert fall ikke falle i den samme groft som Goethes. For humor innebærer en sans for proporsjoner og evnen til å betrakte seg selv utenfra. Hva vi nå ellers tillegger vesener som har syndet ved sitt hovmod, så mangler de i hvert fall dette. Satan, sier *Chesterton*, falt ifølge tyngdeloven — han var for tung. Vi må forestille oss helvete som et sted hvor alle og enhver er uavbrutt opptatt av sin egen betydning og fremgang, hvor alle bærer nag til noen og beklager seg, og hvor alle lever i de dødsens alvorlige lidenskaper som heter misunnelse, selv-tilbedelse og aggressivitet. Dette hører i hvert fall med. Ut over dette går jeg ut fra at mitt eget valg av symboler ble bestemt av mitt temperament og min alder.

Jeg liker for eksempel flaggermusen adskillig bedre enn byråkrater. Jeg lever i en kontoraldre, blant «skriv» som administrerer meg. De ondeste gjerninger begås i dag slett ikke i de mørke «lastens huler» som *Dickens* likte å beskrive. De finner ikke engang sted i konsentrasjons-

(Forts. s. 229)

Sommerferiebønn

Herre, du drysser gaver foran meg. Det må se rart ut at jeg ikke er mer takknemlig. For å være helt ærlig, så glemmer jeg det vissl. Har det travelt. Det er så mye å bekymre seg over og engste seg for. Jeg er mistenksom mot de konservative eller på vakt mot de liberale. Jeg har hoderystende lært meg å si at jeg ikke er verdig på mitt eget magre sprog. Eller jeg har sukket så det hørt over disse sta, åreforkalkede menneskene som ikke skjønner at curien er skummel og at vi må forandre, forandre. Søstrene er plutselig merkelig kledd (enda jeg er vant til å se dem slik), og på den annen side finnes det oppviglere og krypto-kommunister bak hver en busk — selv i katolske haver. Alt dette synes jeg at jeg må passe på. Jeg ser skarpt på de som ikke dialogerer kraftig nok også. De nye kjenner jo ikke til det riktige katolske liv og de gamle lever i ghettoens mørke. Tenker jeg. Alt skal passes på. St. Olav sier ikke noe om den siste basaren i kvinneklubben, men sløser med plass på noe så fjernt som Chile og Peru. Mystisk. Det er vel det som kalles intellektuelt. Jeg liker det ikke. På den annen side: det er på tide å sløyfe baldakinen under prosesjonen, det er da ikke et tidens tegn, eller hva? Og bortsett fra det, vet De at folk i den andre menigheten er meget mindre økumenisk enn oss?

Omførlades, Herre, slik legger jeg i vei i min tåpelighet av og til.

Jeg burde tenke oftere på at det virkelig er vennlig og omtenkstomt gjort av Deg å gi meg sommerferie når jeg er slik.

Når jeg kommer tilbake skal jeg forsøke, virkelig forsøke å huske på at Du antagelig trenger både konservative og oppviglere. Siden Du stadig vekk gir begge parter disse sommergavene.

Å. R.

ER PETERS C

ET SPENNEND

Når paven og biskopene konselebrerer messen i Peterskirken, står de etter all sannsynlighet nøyaktig over apostelen Peters grav.

I Rom, i 117 via della Scrofa — hvilket vitterlig betyr «Purkegata»! — er der et gammelt *palazzo*. I en stille leilighet i femte etasje, omgitt av bøker, gamle møbler og antikviteter, har en kvinne i løpet av de siste tolv årene gjennomlevd en av de mest spennende og eventyrligste historier i vår tid. Dette tiltross for at hun har et heller stillferdig yrke: Professoratet i gresk skrift- og oldsakfunn ved Roms universitet. I slutten av februar i år utga hun en bok som heller ikke akkurat er noen kriminalroman. Dens tittel er tørr og nøktern: «Peters rester under Peterskirkens confessio».

Denne boken er ikke desto mindre noe av en bombe, og forfatterinnen kombinerer den mest strenge vitenskape-lighet med en *Agatha Christies* teft og skarpsindighet. En aften oppsøkte jeg *Margherita Guarducci* i hennes *palazzo*. Jeg hadde tenkt meg en lynvisitt. Men det var over midnatt før jeg kom meg avgårde — lamslått, rystet og levende interessert. Hør bare!

PIUS XII's UTGRAVNINGER

«Det var like før siste krig at Pius bestemte seg for å la utgravninger finne sted under Peterskirken. De kom til å vare fra 1939 til 1949. Under den nåværende krypt — den såkalte «vaticanske grotte» — oppnådde en å finne og legge fri en hel hedensk kirkegård, med enkelte kristne graver. Ennå er ikke denne kirkegården helt utforsket — trolig strekker den seg helt ned til Tiberen. Det er en hel «by» av graver — en nekropol — med «hus» og «ga-

ter», og gravstedene stammer fra tiden mellom første halvdel av det II. århundre og begynnelsen av det IV. Blant gravene var der en slags liten plass som ble kalt «område P» — *il campo Pi*. Her fantes noen meget beskjedne graver, i terrengets eget nivå. En av dem, som nesten var ødelagt, ble *antatt* å være Peters. Og pave Pius, som bekjentgjorde funnet i ett av sine julebudskap, ga her bare uttrykk for arkeologenes felles mening. Hvordan var man nådd frem til en såpass sikker overbevisning. Det skjedde ved en rekke undersøkelser.

For det første fant en over denne graven en liten oppbygning hvor en gjenkjente «Gaius' trofé» — dvs. en minnestøtte som tradisjonelt markerte en «seier» (på gresk: *tropaion*) og som var reist over martyrens grav: Peter ble som kjent, ifølge tradisjonen, korsfestet som sin Mester, men med hodet ned. Gaius var en lærd kirkens mann, en romer som levde ved slutten av det II. og begynnelsen av det III. århundre. Gaius hadde hatt en strid med Proclus, en kristen fra Lille-Asia som tilhørte den heretiske montanistsekten. Denne Proclus bestred det lederskap som Vestens kirke gjorde krav på og nedvurderte den rolle som Peter hadde spilt, knapt ett og et halvt århundre tidligere. Apostelen Filip og andre av Orientens kirkeskikkelser forekom Proclus like viktige, om ikke viktigere.

«Kom til Rom», skrev Gaius. «Jeg kan vise deg apost- lenes trofeer. Hvis du begir deg til Vatikanet og på Via Ostia, da kan du selv se trofeene til dem som har grunn- lagt denne kirke». Teksten til dette brev, som er så viktig for utforskningen av kristendommens første tid, er bevart av kirkehistorikeren Eusebius (265—340).

ÅTTE ETASJER OVER HVERANDRE

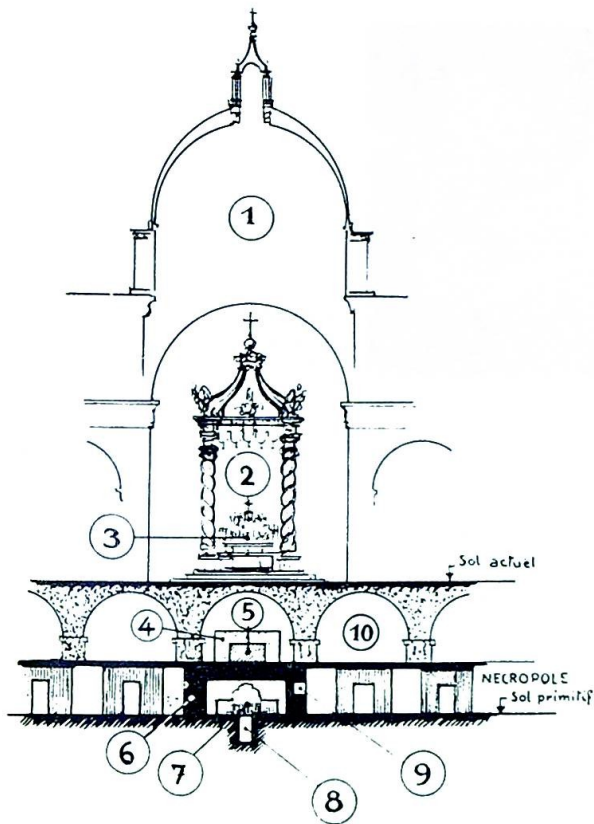
Over dette trofé lot keiser Konstantin omkring år 315—20 reise et firkantet overbygg, dekket av hvit mar- mor og rød porfyr-sten. Slik ble Gaius' lille moment til- dekket og innfattet i en konstruksjon som også omfattet en liten murvegg. Forskerne kalte den «mur G». Denne mur var på sin nordside oversådd med inskripsjoner og rommet et lite skjulested.

Professor
Margherita Guarducci.

GRAV VIRKELIG FUNNET?

TYKKE ROMERSK ARKEOLOGI

Alle disse detaljer befant seg altså nettopp der hvor en fra gammelt av henla stedet for Peters grav. Vi må anta at det var over denne grav en frem gjennom århundrene ønsket å reise kirkebygget. Konstantin var den første. Da Milano-ediktet i 313 stanset forfølgelsene og ga kirken fred, begynte han — trolig fra 322 av — reisingen av den første Peters-basilika. Men en rekke paver fulgte keiserens eksempel: Gregor den Store reiste et alter her ved slutten av det VI. eller begynnelsen av det VII. århundre; Callixtus II dekket det til med et annet og større alter ved begynnelsen av det XII. århundre, og endelig reiste Clemens VIII ved slutten av det XVI århundre det «pavealter» som står der i dag. Og omkring dette alter var kirken — de kristne kirkers «moderkirke» — ellers samtidig vokset til dens skikkelse i dag.

Hvis vi i tankene trekker en loddrett linje fra toppen av Michelangelos kuppel (1, på tegningen), så går den rett gjennom Berninis *confessio* (2) og «pave-alteret» (3). Etter å ha fortsatt gjennom de to tidligere altere (4 og 5) og de to tidligere monumenter (6 og 7) ender den nøyaktig der hvor man under Pius XII.s utgravninger oppdaget en grav (8).

Men denne grav — var tom.

PETERS NAVN BLANT INNSKRIFTENE

I 1952 søkte Margherita Guarducci adgang til utgravningene. Hun var profesjonelt interessert i inskripsjonene på muren, og ville forsøke å tyde dem. Og så begynte

tingene å skje. Peters navn oppdager hun første gang i en grav fra begynnelsen av det IV. århundre. Det dreier seg om en bønn til St. Peter, for de kristne som ligger begravet i nærheten av hans egne jordiske rester. Den antikke innskriften bekrefter med andre ord tradisjonens mening: At her er Peter begravet.

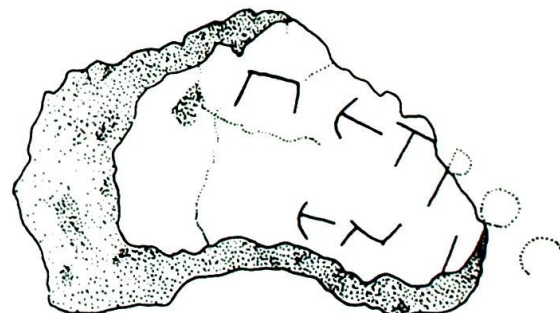
Året etter begynner så professor Guarducci sitt arbeide med murinskrripsjonene. «Jeg gjorde flere forsøk på å tyde dem», forteller hun, «men trodde lenge det ville vise seg umulig; arbeidet forekom meg overmenneskelig. I to måneder kom jeg ingen vei. Men så, langsomt, gikk det fremover. Etter to års arbeide var tydingen fullført. Hva jeg hadde funnet? Flere ganger dukket Peters navn opp blant innskrripsjonene. Dette navn var nær knyttet til Kristi navn — hvilket har stor betydning for Roms forrang i kirken — og noen ganger til Marias navn. Jeg oppdaget også et merkelig tegn, hvor bokstavene P og E formet en nøkkel.

I 1955 fant jeg i skjulestedet i den røde mur en innskrift som kostet meg mye strev. Med greske bokstaver sto der skrevet: *Petr Eni*. Jeg kom til slutt til at det kunne være en forkortelse av *Petros* (Peter) *en esti* (er her). Innskriften sa altså: «Peter er her», men skjulestedet var tomt. Det var 77 ca. langt, 29 cm. høyt og 31,5 cm. dypt, og kledd innvendig med marmor. Åpningen var midt blant innskriftene.

Jeg spurte så ut dem som hadde foretatt utgravningene mellom 1940 og 1950. Disse ble ledet av en tysker, Mgr. *Ludwig Kaas*, som var den økonomiske sekretær for Peterskirkenes veldige forvaltning. Han var ikke selv arkeolog, men hadde overvåket utgravningene med største omhu. Jeg fikk vite at man hadde funnet benrester i det mysteriøse skjulestedet. Eftersom Mgr. Kaas var en meget omhyggelig mann, som ikke ønsket anklager for ikke å vise de døde all respekt, hadde han latt disse benrester sette til side. Graveren som hadde fått oppdraget førte meg personlig til stedet hvor de var blitt plasert. De var samlet i en trekasse, som jeg fikk transportert til et sted i Peterskirkenes krypt. Så ga jeg meg til å undersøke innholdet. Det besto av menneskelige benrester, og sammen med dem: Jord, rester av et gullinnlagt klede, og noe som jeg antok å være benrester fra et dyr.

Men ennå hadde jeg ikke riktig skjont mitt funn.

(Forts. s. 230)

Inskripsjonen *Petr Eni*.

FORAN HØSTENS F

DIALOGEN, SAMTALEN, ER

Da Konsilets «Konstitusjon om Kirken» var vedtatt av biskopene og høytidelig stadfestet av paven, var den første del av Vatikankonsilets arbeide, den indre fornyelse, fullført. Men Konsilet har også en annen oppgave som Johannes XXIII hadde i sinne fra første øyeblikk og som pave Paul VI gjorde helt til sin egen i rundskrivelsen *Ecclesiam Suam*, nemlig dialogen, samtalen.

Denne dialog har mange former. Først har vi den økumeniske dialog, en vesentlig side av Konsilet. Vi har dialogen med de ikke-kristne religioner. Vi har dialogen med den moderne verden, enten det nå gjelder det naturvitenskapelige grunnlag eller de ideologier som lever i den. Hva skjedde under den tredje sesjon på disse punktene?

Først og fremst markerte denne sesjon et avgjørende skritt i bevegelsen for å bringe alle kristne sammen, ved promulgasjonen av dekretet om økumenismen. Når man tenker på den situasjon man hadde før Konsilet, overveldes man faktisk av de fremskritt som er gjort. Dekretet understreker alt som er felles for de kristne, selv om de lever adskilt.

Det erklærer at alle som tror og har mottatt en gyldig dåp er innesluttet i et visst samfunn med den katolske kirke. Det slår fast at de som er født i adskilte kirker ikke kan betraktes som skyldige i splittelsen. Det understreker det legitime i mangfoldigheten når det gjelder disiplin, til og med i doktrinære spørsmål så lenge ikke troens kjerne røres.

Dekretet kaller de adskilte samfunn for kirker. Det kaller alle kristne til en dyp og ekte omvendelse, det eneste som kan føre til en eventuell gjenforening, for det er sikkert at splittelsen alltid har hatt sitt utspring i synd hos de enkelte medlemmer av Kirken.

Dette Skjema vil få store konsekvenser. Det gir en avgjørende stimulans til den økumeniske bevegelse blant katolikker. Ja, dette er virkelig en av de viktigste sider av morgendagens katolisisme.

Det er riktig at dekretet samtidig gir retningslinjer for en sann økumenisme. Det eksisterer uten tvil en fare for at en dårlig forstått økumenisme kan degenerere til en konfesjonell likegyldighet. Derfor må den katolske kirke i denne dialog først være helt trofast mot den arv Kristus har betrodd den. Mer enn noen gang før må det passes nøye på at ingenting av denne arv blir forrådt. Dette er forklaringen på hvorfor det like før den siste avstemningen ble foretatt rettelser i teksten.

Noen av disse rettelser smertet våre protestantiske brødre. Man kan ikke tvile på Den Hellige Fars eller biskopenes ønske om å vise dem den størst mulige forståelse. Men det er selve den økumeniske dialogs prinsipp at ønsket om å behage eller frykten for kritikk aldri kan forandre noe på plikten Kirken har til å vise full troskap mot sannheten.

For, når vi ser på de viktigste av de rettelser som ble gjort, virker det på meg som om de var absolutt nødvendige. Den gamle teksten lot i virkeligheten til å si at «når en protestant leser Bibelen, taler Gud til ham i Kristus». Dette kunne tolkes ut fra synet på «fritt» studium og individuell inspirasjon. I virkeligheten er det bare Kirken som, i ordets egentlige betydning, kan sies å finne Gud

Jean Danielou — en av de teologer hvis årelange forskning har forbedret Vaticanum II.

i Bibelen. Det vil si: å forklare og utlegge teksten ufeilbarlig. For å finne Gud betyr akkurat dette.

Selv den enkelte katolikk kan ikke finne Gud i Bibelen, sett i denne synsvinkel. Dette betyr selvfølgelig ikke på noen måte at en protestant som leser sin Bibel ikke finner Gud der i det hele tatt, eller at han ikke i det hele tatt blir hjulpet av Den Hellige Ånd. Men en konsiltekst må være nøyaktig og streng.

Dialogen skal også føres med de ikke-kristne religioner. På dette punkt markerer Paul VI's pontifikat et nytt stadium sammenlignet med Johannes XXIII's tid. Opprettelsen av Sekretariatet for ikke-kristne svarer til opprettelsen av Sekretariatet for de kristnes enhet.

Man kan bare glede seg, ut fra dette, over at dokumentet om jødene ble forandret til et dokument om ikke-kristne. I denne form er det antatt av Konsilet. Tilfredsheten over dette i den jødiske verden, en verden som med våken oppmerksomhet følger Konsilets beslutninger, er vel kjent.

Her har man da en bemerkelsesverdig vinning i den tredje sesjon. Teksten om Islam er utmerket og tilkjenner katolisismens første offisielle standpunkt til denne religion som har en så viktig plass i dagens verden. Dokumentets linjer om hinduismen og buddhismen er også viktige.

Det er klart at dialogen med de ikke-kristne religioner er helt forskjellig fra den økumeniske dialog. Men det er også på det rene at den i dagens verden får en ganske spesiell betydning. Mot den farligste sykdom i den moderne verden, den ateistiske humanisme, minnes de forskjellige religioner hva de har felles: tillit til Gud som den som gir mennesket verdighet.

Det er viktig å legge til at det på dette punkt ikke bare er spørsmål om kristenhetens dialog med fremmede religioner, men om en dialog med mange mennesker i vår tid som har forblitt religiøse uten å holde fast ved noen bestemt religion.

Dette er en kategori som er meget større enn hva man vanligvis tror, en gruppe som ikke har noe å gjøre med ateismen. Denne dialog er en av de viktigste i dag.

Endelig har vi dialogen med den moderne verden. Skjemaet som omhandler disse problemer blir det viktigste på den kommende sesjon. Det kom opp til diskusjon

ERDE KONSILSESJON

ØKKELOD I KIRKEN I DAG

allerede på den tredje sesjon, og biskopenes forslag og bemerkninger danner et grunnlag for kommisjonens arbeid med å gi utkastet en endelig konsil-form i løpet av disse månedene.

To spørsmål står i forgrunnen her. På den ene side den moderne verden, dens tekniske sivilisasjon og dens virkning på menneskene, individenes utvikling, de felles, samlende problemer og den historiske utvikling.

Ut fra dette syn er den moderne verden et utviklingsstadium av selve skapelsen. Og Kirken vender seg uten forbehold til denne verden for Gud har gitt mennesket i oppdrag å lære å kjenne universet og ta det i sin tjeneste.

Men den moderne verden består også av veldige uorden og forvirring. Resultatet av det er at menneskets situasjon i dag er et drama. Og verden venter på at Kirken skal ta klar og tydelig stilling mot denne uorden og dens sykelige utslag.

Det er mange av dem. Noen skyldes sult og nød i deler av verden, andre truslen om krig, en krig med fryktelig og skremmende ødeleggelseskraft.

Det er også en åndelig uorden, den viktigste er ateismen som er en forfalskning både av menneskets natur og av vår sivilisasjon. Kirken vil gi uttrykk for sin fordømmelse av disse forvrengninger. For dialog betyr både å vite når man skal si ja og når man skal si nei.

Og det som mange mennesker venter på i den kritiske situasjon hvor vår tids menneskehet befinner seg, er at Kirken skal vise vei slik at de vidunderlige oppdagelser den moderne vitenskap har gjort kan bli del av en sivil-

isasjon, det vil si, være med på å danne et menneskeverdig samfunn, ikke et nytt barbari.

Av disse korte bemerkninger ser vi hvor viktig spørsmålet om Kirken i dialog er for Konsilet. Det er det springende punkt for høstens sesjon.

Teksten om religiøs frihet vil berøre dette på to måter. Tekstens mål vil være både å understreke statenes plikt til å respektere de religiøse samfunns rettigheter, og, på den annen side, den religiøse tros frie og personlige natur, noe som aldri kan nåes ved ytre tvang.

Og gjennom hele denne gruppe av tekster vil Kirken i sannhet gå inn i dialogen med dagens verden, i alle dens former.

Men dialogen vil bare få betydning og mening hvis den kommer til liv i de kristne mennesker. Fra nå av må de kristne forberede seg på dette gjennom en mer grundig selvransakning når det gjelder deres tro og deres ansvar.

14. SEPTEMBER

* Det hevdes at dokumentet om religiøs frihet vil bli første sak på dagsordenen på Konsilets fjerde sesjon som åpnes den 14. september. Et revidert utkast på 54 sider sendes nå rundt til biskopene. Det er sekretariatet for kristen enhet som har hatt hele ansvaret for redigeringen med utgangspunktet i debatten på Konsilets tredje sesjon.

Biskopene blir også tilsendt fire andre dokumenter, sier Catholic Herald. Et utkast om Kirken i den moderne verden på 126 sider, et 40 siders utkast om Kirken og misjonene, et 64 siders utkast om prestene og presteutdannelsen og et utkast på 72 sider om legmannsapostolatet.

Kirken i dialog — også med vår tids uttrykksformer. Den verdenskjente arkitekten Le Corbusier forklarer ett av sine dristige kirke-utkast.

RASESTRIDEN

* Erkebiskopen av New Orleans, Cody har rettet en inn-trengende appell til de troende om aktivt å støtte arbeidet med å få gjennomført likestilling mellom rasene. Mgr. Cody kom med denne oppfordringen etter å ha besøkt enken til en farvet man som hadde blitt skutt fra en bil. En hvit mann er arrestert mistenkt for drapet.

ST. JOSEPHSSØSTRENE

Den 4. august 1965 feirer St. Josephssøstrene hundre-årsdagen for de første søstres ankomst til Norge. De innbyr venner og kjente til følgende takkegudstjenester i sitt kapell: Høymesse ved biskop Gran kl. 9.00, festandakt kl. 17.00. Søndag 1. august får søstrene lov å selge sitt festskrift for hundre-års-jubileet før og etter messene i St. Olavs kirke.

BLIKK på TIDEN

DEN SMILENDE DAMEN

■ Katolske foreldre støter ofte på ting som direkte be- krefter at de lever i en ikke-kristen verden hvor sansen for verdier og problemer er mildt sagt noe forskjellig fra deres egen. Dette er noe som ikke minst nå for tiden skjer hjemme i stuen, foran fjernsynsapparatet.

Det har hendt flere ganger de siste månedene såvidt vi minnes, at det er annonsert gamle spillefilmer i kveldsprogrammet. Den alltid smilende unge damen som varsler alt fra ulykker til revy i noenlunde samme fasong har litt unnskyl- dende tilføyet: Vi gjør oppmerksom på at filmen ikke passer for barn.

Hva skjer? Jo, først nikker man tilfreds fordi institusjonen NRK ennå har dette i seg at det faktisk er ting som barn ikke bør se. Og ikke skal se. Den neste reaksjonen er, fordi man svakt husker noe av filmen fra den gangen man så den på en virkelig kino i 1939 eller 1947: Men var den så skummel da?

For sikkerhets skyld sendes barna i seng, opptil 14—15 års alderen, man aner ikke hva dette uttrykket «barn» skal om- fatte på skjermen. Og dessuten er man brent av filmer som «ikke passet for barn», men knapt heller for folk under 25.

Men se, etter fem minutters deilig spenning med borger, riddere, stolte fyrster og en knurrende almue og en god helt, («Flammen og pilen») beordres avkommet på trass ned i stuen igjen: Dere kan godt se dette her.

Langsamt må det nå synke ned i oss at vi og NRK ikke ser med samme øyne på disse ting. Det er ingen grunn til å hakke på folkene på Marienlyst av den grunn, vi bør bare være oftere oppmerksom på det og innrette oss derefter — den smilende damen (som av en eller annen uforståelig grunn for- andrer hårfasong hver kveld) må ikke overta all makt.

For: det er nemlig slik at de virkelig skadelige filmene og seriene ofte ikke får en slik «forbudt-lapp» på seg når de presenteres.

Det virker som om en halvtimes brutalitet i Londons West End går fri, mens en gammel sjørøverhistorie stemples. Blod i seilene og menn på planken er farligere enn kniv i ryggen og ødelagt selskapskjole.

Tro det?

Tro om vi ikke igjen er vidne til en god porsjon ubehjelpelighet når grensene skal trekkes opp. Tv-folkene gjør ofte en god jobb og skaffer oss atskillig glede og hygge. Men mange foreldre bør ikke la seg lede blindt av «damen». TV kan bli farlig i det øyeblikk vi lar «damen» bestemme hva som er vrangt og rett i stuen. Og bare da.

DIALOG OG RISIKO

■ Morgenbladets kulturredaktør Erik Egeland har notert seg at det foregår en viss kontakt mellom katolske teologer og hardkokte marxister og utbryter at «man skal høre meget før ørene faller av». Ellers er han like rystet øyensynlig over at noen kommunister studerer Teilhard de Chardins verker, «denne kjeterske jesuittpater som den katolske kirke ikke tillot å utgi en bok om sine utviklingsidéer mens han levde. Nå tas han til inntekt for en tilnærmelse mellom katolikker og kommunister».

Kontakten med komunister midt i en tid med nye, strenge forfølgelser i øst for de kristne, er en samtale full av risiko. Men fra pave Johannes sendte ut sin rundskrivelse *Pacem in Terris* har det vært en stigende forståelse i den katolske kirke om at det var en risiko man måtte ta. Kirken søker, som det gjentas og gjentas, en dialog med den moderne verden, også med de som faktisk altså forfølger den.

Hva angår Teilhard de Chardin har vi lyst til å benytte anledningen til å bringe noen linjer om ham også — uten at det har direkte sammenheng med det forannevnte. På sin første pressekonferanse etter at han var valgt, sa den nye lederen for jesuitterordenen, Pedro Arrupe bl. a. at denne store tenker prøvet å forsone kirken og videnskapen. De positive elementer i hans tanker overgår langt de negative eller diskutabile.

«Man kan ikke komme utenom rikdommen i hans verk og den betydning de har for vår tid. Teilhards forsøk er et skoleeksempel på jesuitterordenens apostolat som nettopp vil vise hvordan de skapte verdier finner deres totale syntese i Kristus.»

Han er kanskje ikke noen dårlig forbindelse mellom vår verden og kommunistenes?

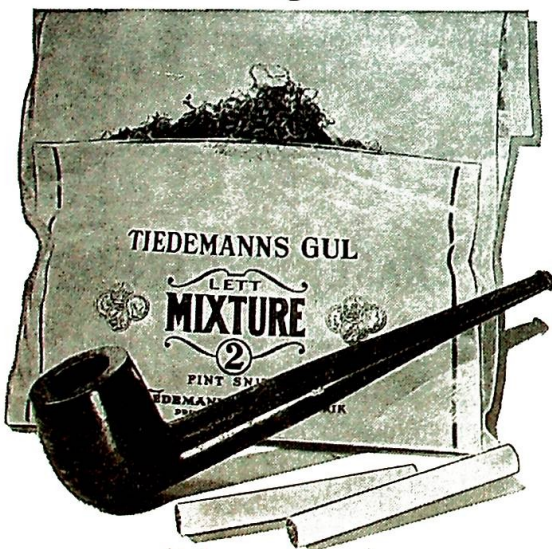
KIOSKPAN

■ «Vår Kirke» (redaktør Karl Hafstad), behandler på lederplass i sitt siste nummer det nye fenomenet i kioskklitteraturen har til lands: Pan.

«Bestemmelsen om finansiering av kulturfondet ved å beskatte ukepressen må etter vårt skjønne prinsipielt sies å være både klok og rimelig. Imidlertid er det ikke alltid at de gode og riktige prinsipper har den fornødne rapport med den harde virkelighet, og på dette felt kan det kanskje komme til å vise seg at det planlagte overskudd til kulturfondet, trekker etter seg et ikke planlagt *underskudd* en forringelse av kvalitet i ukepressen.

Vi har stort sett hatt en renslig ukepresse, men ingen har vel kunnet lukke øynene for tendensen til å åpne spaltene for

velg riktig tobakk

mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANN'S GUL

G8-62

PILGRIMSFERD

Til Stiklestad søndag 1. august 1965. Buss fra St. Olavs kirke, Trondheim kl. 8. Høymesse på Stiklestad kl. 11. Skuespill om Hellig Olav på friluftsscenen kl. 15. Tilbakereise kl. 18.

Henvendelse til Stiklestadkomitéen, Prinsensgt. 2 a 2, Trondheim, for påmelding (senest 25. juli) og evt. nærmere opplysninger.

det billed- og farve-rike skandale og pinup-stoff som flyter omkring i den businesspregede kulørte verdenspressen. Det store spørsmål er nå om skatteskruen på ukepressen hos oss fører til en utvidet margin for denne tendens.

Visse ting tyder på det.

Bladet Aktuell (nr. 24) har et større oppslag som presenterer for oss et foretagende som Magasinet For Alle er initiativtager til: et nytt sex-blad, Pan kallet, og For Alles redaktør, forfatteren Nils Johan Rud, sier om nykommeren at «natur og Eros skal det være, et anstendig uanstendig blad, der vi får prøve å gi hva vi har av sjel og hormoner...» Og det nye blads redaktør Olav Ottersen gjør ingen hemmelighet av at man gjerne vil «sprengte de konvensjonelle grenser for hva et blad kan bringe av erotisk stoff».

Magasinet For Alle har blant våre ukeblader inntatt en særstilling med sin bevisste vilje til nivå og kvalitet. Nå er det imidlertid rammet av beskatningen. Konkurransen i en TV-tid blir alt hardere. Men man vet jo at det fremdeles er «noe som lønner seg».

Nå sier redaktør Rud riktignok at det er en gammel plan som blir til virkelighet med Pan. Men mon det ikke forteller noe om situasjonen at disse planene realiseres akkurat nå. Og så kan man kanskje trekke visse slutninger av det faktum at det er For Alles annonsesjef som blir redaktør for det nye blad.

Foretagendet lukter av hard business, av tankegangen: kultur eller ikke kultur — det er dog noe som lønner seg!

En kulturpolitikk som får slike bivirkninger, bør det vel settes et stort spørsmålsteget ved.»

Uansett hva utgiverne vil realisere — enten det nå er et rent forretningsforetagende eller gamle drømmer om menneskets frigjøring — må de ihvertfall ikke være blinde for at de vil få følge til kioskdissen av andre foretagender, uten edle drømmer. Men med meget tvilsomme motiver.

DIALOG OG RISIKO 2

■ Vi tillater oss ellers å sakse en annen ting fra «Vår Kirkes» siste nummer — noe som har interesse både når det gjelder dagens leder og dagens lille notat i denne spalten om kontakten øst—vest. «Vår Kirke» skriver bl. a.:

Kardinal König som i forbindelse med sine kontaktreiser bak jernteppet har hatt adskillig forbindelse med fremtredende kommunister, har uttalt at det ikke er sekretariatets oppgave å «starte en kamp mot ateismen». Intensjonene er av sjelesørgerisk art. Man må bl. a. søke kontakt med ateistene for å sikre

det religiøse liv plass i det moderne samfunn og muliggjøre fredsaksjoner. Sekretariatet skal beskjefte seg med ateismen i alle dens former, både som religiøs likegyldighet, som doktrinær ateisme uten statlig tilknytning og som statsbærende idé, f. eks. i de kommunistiske land. Videre har det i forbindelse med opprettelsen av sekretariatet vært tale om at det må søke å fremme videnskapelig forskning, f. eks. med hensyn til de sosiologiske faktorer som fremmer utbredelsen av ateismen. Ikke minst merker vi oss betoningen av at det nye sekretariat skal «være en hjelp for dem som er uten tro». Det vil være et vidnesbyrd om Kirkens kjærlighet til alle dem som står den fjernt, også til dem som fornekter og bekjemper den.

Det må man i sannhet si er høye mål, mål hvis kristelige legitimitet er grunnfestet i det nytestamentlige vidnesbyrd om Guds kjærlighet til verden. Og vi må håpe at den holdning som her er kommet til uttrykk, vil inspirere også andre kirkeavdelinger til engasjement i disse i dag så hyperaktuelle oppgaver.

«DE NYE PRESTENE»

■ Romanen «Les Nouveaux Prêtres» diskuteres livlig blant franske katolikker. Forfatteren, Michel de Saint-Pierre tilhører den «ultrakonservative katolska falangen», skriver vår svenske kollega i «Credo» som tilføyer: hans bok er en kritikk av etterkrigstidens franske arbeiderprester, etter noens mening et angrep på alt som er sunnest og mest dynamisk i fransk katolisisme.

«Romanen utspelar sig i ett «rött» distrikt, Villedieu, och huvudpersonerna är fyra präster. Två är konservativa: Florian, som är gammal och huvudsakligen ägnar sig åt lärde studier, och abbé Paul Delance, en helgonliknande ung man som nyligen kommit från seminariet. Abbé Barré och abbé Reismann däremot representerar det nya så som författaren uppfattar det: de predikar inte, talar så litet som möjligt om Gud och arbetar i kommunistiska kommunalstyrelser samt identifierar kyrkans framsteg med arbetarklassens.

Boken är en pamflett, överdriven och onyanserad men neutrala bedömare menar att författaren inte har alldeles fel. Boken har emellertid blivit föremål för mycket kritik. Arkebiskop Gerone av Toulouse har tagit till orda mot den, men med största skärpa har en abbé talat, som levat i en arbetarförsamling i mer än fyrtio år.

Michel de Saint-Pierre å sin sida menar sig företräda två millioner franska katoliker. Han citerar uppmuntrande brev från monsignore Pizzardo, Lefevre och kardinal Ottaviani. Han har anmält en tidning och kommer att som vittnen inkalla både katolska präster, konservativa författare och en f. d. ambassadör i Indo-kina. Trots detta råder ingen tvekan om att Saint-Pierre representerar det förgångna. I dagens katolska Frankrike företräder han en minoritet. Det stora flertalet franska katoliker känner sig solidariska med konciliet.

Det är tragiskt att de konservativa i allmänhet vägrar att föra dialog med sina meningsmotståndare, när de blir inbjudna till det. Istället har de försökt att organisera sitt motstånd. De har också företagit osympatiska demonstrationer, t. ex. när pater Chenu och pater Congar föreläste i Toulouse. De konservativa accepterar naturligtvis inte kyrkans *aggiornamento*, vilken de betraktar som ett slags »sovjetisering», och var mer eller mindre öppet kritiska mot Johannes XXIII.

Br. Andreas.

* Kirken i Holland går i øyeblikket gjennom en betydelig krise, og mange av Kirkens posisjoner og trossanheter angripes i visse kretser. I siste nummer av The Month omtales bl. a. den autoritetskrise som flere av de troende er inne i og som har skapt bitterhet og uro. Artikkelen forfatter, en hollandsk prest, sier at «selv utlendinger blir slått av hvordan de hollandske katolikker plutselig er dratt inn i en hvirvelstrøm».

Fra annet holdt understrekes det imid-

lertid at man bl. a. etter innføringen av de nye liturgibestemmelsene, nå igjen synes å oppnå mer ro og få slutt på den ofte bisarre eksperimentering som foregikk.

At artikkelen i The Month, til tross for visse overdrivelser, har flere korrekte iakttagelser og gir et godt vink om den alvorlige situasjon man faktisk har hatt, vidner jo også det hyrdebrev de hollandske biskoper til slutt måtte sende ut om.

* Biskop John W. Gran utdypet under en kort preken i St. Olavs kirke i Oslo på Kristi Legemsfest læren om Kristi nærvær i Alterets sakrament. Han sa bl. a. at når de troende skal manifestere sin tro på Sakramentet, er det i dag nødvendig å stoppe opp og å utdype vår tro på Kristi virkelige nærvær. Det gjelder hver og en av oss. Vi må være på vakt mot angrep og forsøk på å utvanne denne tro.

NYHETER FRA VATIKANET OG VERDEN

Vi lukker i ferien

fra o.m. mandag 12. juli t.o.m. lørdag 31. juli.

St. Olav's eksp.

ST. OLAV BOKHANDEL OG FORLAG

* Jesuittenes nye ordensgeneral, pater Arrupe sa på en pressekonferanse i juni at ordenen har viet seg til kampen mot nød og sosial urettferdighet. Når det gjelder kontakten med ikke-kristne er vårt program det samme som Kirkens, og vi vil motta våre direktiver fra de nye sekretariatene, sa han. Vi må hjelpe de ikke-troende til å overvinne de fordommer som skiller dem fra troen. Men for å kunne gjøre det og for å kunne stå i mot den moderne ateisme, må vi gjøre en anstrengelse for å lære de ikke-troende bedre å kjenne, deres livsforhold og ideer. Vi må gå inn i den moderne vitenskap og de ateistiske filosofier. Men vår oppgave er først og fremst religiøs, ikke politisk.

* Den kjente tyske teologen Karl Rahner uttalte nylig i et intervju at han ikke trodde at Pius XII's erklæring om ekteskapet og fødselskontroll utgjorde en absolutt endelig doktrine. Rahner som er en av Konsilets rådgivere og professor ved universitet i München, kom med uttalelsen til det amerikanske blad America.

Jeg tror personlig at det både er ønskelig og mulig å få klargjort disse spørsmål bedre, sa han. Dette betyr selvfølgelig ikke at Pius XI og Pius XII tok feil. Men en videre utvikling av hele vår lære om ekteskapet og seksuallivet vil ha stor betydning.

Rahner minnet ellers om at pavens ekspertkommisjon stadig arbeider med disse problemene.

* Kardinal Heenan ga i et hyrdebrev som ble lest i alle erkebispedømmet Westminster's kirker i juni et alvorlig varsel om at Kirken i England står overfor en kalls-krise. Mange sogn vil etter hvert bli tvunget til å lukke sine kirker hvis presterekrutteringen fortsetter på det lave nivå den er i dag, sa kardinalen. Hans advarsel ble støttet av andre biskoper, ledere av presteseminarer og religiøse ordener.

I sitt hyrdebrev sier også kardinal Heenan at det økede antall katolikker og de nye kirkebygg rundt om i landet er tegn på vekst og liv. Men kirkene vil være til liten nytte hvis vi ikke har prester til å tjene i dem, sa han.

* Ikke alle gode gaver er like enkle. Da pave Paul var i India, forærte Bombays borgermester ham to ungløver — og nylig ankom løvene i en slags «pakkepost» til Italia. Men paven har øyensynlig funnet en løsning på problemet, han har gitt løvene videre til dyrehaven i sin hjemby, Brescia.

* Det store baptistmøtet i de amerikanske sydstater besluttet ikke å sende observatører til det annet Vatikankonsils fjerde sesjon.

* På forsommeren ble det holdt et interessant møte i København, et økumenisk møte for evangelisk-lutherske diakonisser og katolske ordenssøstre. Vi gjengir «Søsterbladet»s enkle ord: «Mon tro ikke mange søstre hadde tenkt sitt før dette møtet, men engstelse og skepsis. Kunne dette lykkes? Vi er jo så forskjellige. Men igjen måtte vi sanne Vår Herres ord: «du gjør deg bekymring og uro om mange ting...» Gnisten ble tent og fenget i en følelse av fellesskap. Messen ble feiret sammen i St. Therese kirken, det ble bedt og sunget i fellesskap av de mange katolske og protestantiske søstre. Pastor Ballins preken angikk oss alle, vi var felles om det også. Et lite stikk i hjertet ga det da de katolske søstrene gikk til alters og diakonissene ble på sine plasser. Kommer den dagen tro, da vi også kan være sammen om det største og skjønneste i vår tro, foreningen med Kristus i Alterets sakrament?»

«Efter messen ble vi samlet i en gymnastikksal. Vi fikk et foredrag om diakoni og et om de katolske ordenssøstres grunnholdning og mening med sitt ordensliv.»

«Ved avskjeden ga diakonissene seg til å synge Lover den Herre . . . , ute på trappen foran huset, et vakkert uttrykk for den gjensidige følelse av å være sammen om en stor oppgave. Alle de katolske søstrene som var på vei ut, vendte front mot diakonissene og sang sammen med dem salmen til ende — med like stor begeistring og varme i begge leire.»

Og «Søsterbladet» avslutter sitt lille referat med bl. a. disse linjene: «Vi fant ut at vi ikke så meget skal se på om vi er katolske eller protestantiske søstre, men

på at vi er søstre som arbeider for den samme sak i vårt så avkristnede land.»

* Katolsk Ugeblads redaktør Helge Kristensen har vært på den internasjonale katolske pressekongress i New York nylig og skriver i noen utmerkede reportasjer bl. a. disse ting: «Karakteristisk for debatten om friheten i den katolske presse var et foredrag hvor det ble fyrt av en bredside mot de amerikanske katolikkers nyhetstjeneste, N.C. Det ble sagt at N.C. var under sensur, at det var to slags katolsk nyhetsformidling (en for offentligheten og en for den høyere geistlighet og enkelte betrodde legfolk) osv. Foredragsholderen, Robert Hoyt, spurte de tilstedeværende om hva de ville si hvis de fikk vite at New York Times efter oppfordring av statsadvokaten eller en minister hadde holdt tilbake en autentisk, velunderbygget nyhet. Var så ikke grunnloven og ytringsfriheten i fare? Hvor stor var friheten i den katolske kirke egentlig når noen biskoper kunne få Vatikanet til å sende ut et sirkulærbrev som manet den omtalte «indre krets» til taushet i forskjellige spørsmål. En episode av denne art hadde kommet Hoyt for øret, og i overensstemmelse med sitt kall som journalist hadde han omgående latt hele historien, inklusiv Vatikanets brev, komme til offentlighetens kunnskap.»

«Her reiste han et sidespørsmål ved kallet som katolikk og kallet som journalist. I virkeligheten burde det jo ikke være noen konflikt, ved å tjene Kirken skal man tjene sannheten og ved å være journalist tjene frie borgere og gi dem den nyhetsformidling de har krav på. Det vil si virkelig grundige orienteringer om det samfunn de er borgere i. Det vil si både Kirken og De forente stater. Ingen kunne være tjent med en oppdeling i første og annen klasses borgere, de som fikk full beskjed og de som fikk en sensurert beskjed.»

«Efter foredraget ba hjelpebiskopen av Washington, biskop Hannan om ordet. Han sa rett ut at Mr. Hoyt hadde handlet indiskret. Og at hans argumenter hadde tydelige skavanker. Man kan ikke sammenligne et hierarkisk samfunn som Kirken med en borgerlig stat som USA. En demokratisk regjering har sine fullmakter

og slaveleirer. Der ser vi bare det siste resultat. Det ondeste i vår tid unnfanges og befales, efter å være foreslått, støttet, avgjort og planlagt, i velholdte, teppebelagte, sentral-varmede og godt opplyste kontorer, av stilfarne folk med hvite snipper, manikurerte negler og glattrakede haker — folk som ikke trenger å heve stemmen.

Følgelig er mitt symbol for Helvete, naturlig nok, noe i retning av politistatens byråkrati, eller kontorene i et riktig skummelt forretningsforetagende. Milton forteller oss at

«djevler, alle dømt
møtes i en felles pakt».

Men hvordan? Avgjort ikke gjennom vennskap. Et vesen som ennå kan elske, er ingen djevel. Også her kom

mitt moderne symbol meg til hjelp. Det tillot meg, gjennom jordiske paralleller, å forestille meg et offentlig selskap hvis eneste bindemiddel er frykt og vinnesyke. Slike finnes. På overflaten er omgangsformene vanligvis pene nok. Grov opptreden overfor de overordnede ville i hvert fall være den sikreste veien ut av foretagendet. Grov opptreden overfor ens likestilte kunne advare dem, før en selv var klar til å la bomben eksplodere under dem. For prinsippet: «Sluk, eller bli slukt!» er selvfølgelig hele foretagendets drivfjær. Enhver ønsker alle andres vanry, avsettelse og ruin. Hver enkelt er spesialist i den hemmelige bakvaskelse, det forstilte vennskap, dolken i ryggen. Deres pene manerer, deres uttrykk av dyp respekt, deres «anerkjennelse» av hver andres uvurderlige tjenester er bare en tynn skorpe.

Dette symbolet hjalp meg også til å bli kvitt den meningsløse idé, at djevler er opptatt med en rent teoretisk innsats for «Det Onde» (de store forbokstaver er

Ajourføring i
katolsk presse?

fra folket, hvilket Kirken ikke har. Videre finnes det også i en slik demokratisk stat en fortrolig og intern nyhetsformidling som henvendte seg til en sterk begrenset leserkrets, mennesker som hadde behov for en slik orientering for å kunne tjene andre, sa biskopen.»

«På samme måte måtte man i den katolske kirke ha en intern nyhetsformidling. Ikke for at visse geistlige og legfolk skulle sole seg som førsteklasses katolikker på bekostning av det store flertall, men nettopp for å kunne være istand til å tjene.»

Helge Kristensen beretter i sitt brev fra kongressen om at han efter debatten satt til bords ved en lunsj for alle de nesten 700 deltagerne, i dette selskap hvor han selv fra første dag var blitt kalt «the lonely Dane». Samtalen dreiet seg naturligvis om diskusjonen, og en amerikansk prest som Kristensen hadde til bords understreket meget sterkt at hjelpebiskopens innlegg på ingen måte måtte betraktes som representativt. Presten som selv var redaktør for et katolsk blad i Statene pekte på at biskop Hannan sto for et meget konservativt standpunkt i pressespørsmålet. Han var for så vidt ikke uenig med ham i at det både innenfor kirke og stat alltid måtte eksistere en intern og fortrolig nyhetsformidling. Men i det bestemte tilfelle det hadde vært tale om, hadde et mindretall innenfor den amerikanske biskopkonferanse foranlediget at det omtalte sirku-

lære ble sendt ut, noe han mente ga saken et perspektiv langt ut over det rent presseetiske.

Vi har tatt med disse tingene fra den store pressekongressen i New York fordi dett spørsmål om ansvar og frihet var et hovedemne. Vi vet også fra før iår at den katolske presse i Tyskland er inne i en mer urolig periode med delvis den samme debatt og de samme krav om frihet. Egentlig er det jo vel tegn på at katolske redaktører som har vært så ivrig efter å skrive om andres ajourføring, har tatt fatt på sin egen?

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

Min kjære mann, vår kjære far,
svigerfar og bestefar

ALF EVENSEN

sovnet stille inn efter langt sykeleie
på Gjøvik sykehus, 26. mai 1965.

Nando Evensen

Olav Inger
Anne-Helene
Bent, Wenche,
barnebarn.

Den avdøde anbefales til de
troendes forbønn.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hammer- fest
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Tromsø
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Trondheim
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

vesentlige!). Mine djevler beskjefter seg ikke med den slags hildringer. Onde engler er som onde mennesker: Innstilt på det praktisk håndgripelige. De har to motiver. Det første er *frykt*. For likesom totalitære stater har sine tortur-celler, forestiller jeg meg et helvete i «etasjer» som også har sine rom for spesial-behandling. Det andre motivet er enslags *hunger* — jeg antar at djevler kan, åndelig talt, «sluke» hverandre og «sluke» oss. Allerede i menneskelivet iakttar vi jo en herskelyst som kan gå nesten like til å oppsluke medmennesket, og gjøre hele dets tanke- og følelsesliv til en eneste forlengelse av ens eget, slik at en lever ut sine hat, sine nag og sin egoisme i en annen, såvel som i seg selv. Hva den annen måtte ha for trang og lengsel må utryddes, så der blir plass for vår egen, og motsetter han seg denne undertrykkelse, holder vi ham for selvisk.

Denne trang kaller vi på jorden ofte «kjærlighet». I helvete går jeg ut i fra at de kjenner den som en hunger. Forskjellen er at den der er en vill, forsluken trang, og at en mer fullkommen tilfredsstillelse av denne sulsten er mulig. Jeg antar, at den sterkere ånd (der er trolig ingen legemer til å sinke foretagendet) faktisk og definitivt kan dra den svakere inn i seg og gjøre sin egen personlighet «mettere» ved å fortære den annens. Det er, skulle jeg tro, grunnen til at djevler søker å vinne såvel menneskenes som hverandres sjeler. Her er grunnen til Satans trang til å vinne alle dem som følger ham, alle Evas sønner og alle himlens skarer. Hans drøm er rettet mot den dag da alt dette er inne i ham, og da alt som sier «jeg» ene og alene kan si dette gjennom ham. Den forslukne edderkopp midt i nettet er, skulle jeg tro, det eneste vrengebilde han kan oppfatte av den bunnløse godhet hos en Gud, som forvandler redskaper til tjenere, og sine tjenere til sine barn, slik at de til sist kan bli gjenforenet med Ham, i kjærlighetens fullkomne frihet — en kjærlighet de skjenger ham fra det høydepunkt av personlig liv som Han har frigjort dem til.

«EN KRAFTIG MANN»

Så henvendte jeg meg til antropologen professor *Venerando Correndi*, en forsker med internasjonalt ry, som undersøkte benrestene stykke for stykke, i en spesielt innrettet sal i Vatikanet. Arbeidet tok både måneder og år. Men en dag kunne han si til meg: «De benrester De har gitt meg til undersøkelse utgjør ca. halvparten av et manns-skjelett. De forsvunne delene er simpelthen langsomt redusert til støv. Den døde har vært en svært kraftig bygget mann og temmelig tykkfallen. Han har vært 165—167 cm. høy, og noe mellom 60 og 70-72 år ved sin død.»

På dette grunnlag begynte jeg å forme et logisk resonnement — det var som å skaffe leddene til en kjede. Hvis ett av leddene manglet, røk hele kjeden! Stoffrestene lot jeg undersøke på Roms Kjemiske Institutt, av kjemikerne *Maria-Luisa Stein* og *Paolo Motesta*. Etter langvarige analyser erklærte de: «Disse stoffrester stammer fra et kostbart klede, meget gammelt og tilvirket i rød ull og ekte gull.» Rødt — det vil si purpur: Den kongelige verdighets farve. Hvem var da den personen som var blitt lagt inn i skjulestedet, omgitt av kongelige æresbevisninger? Kunne det være noen annen enn Peter selv? Slik fikk inskripsjonen innen i selve skjulestedet en høyest presis mening. Den var blitt nedskrevet så godt det lot seg gjøre, når hånden som skrev slik skulle føres inn i en

(Forts. n. side)

<p>KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER</p>	<p>Norske Fina ^{A/S} Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371</p>	<p>C. HANSSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD</p>
<p>KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190</p>	<p>Byens spesialforretning Olsson TAPÉT OG GULVBELEGG Agentgt. 2 - Tlf. 17 080</p>	<p><i>Andr. Panne</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945</p>
	<p>EDVARDSEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad</p>	<p>ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad</p>
<p>O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840</p>		

trang nisje. Det ubekvemme ved skrivestillingen ga en forklaring på forkortelsene: *Petr Eni* — Peter ligger her. Så hadde en lukket til.

LAMMENE — GÅTENS LØSNING

«Men sett at Konstantins samtidige simpelthen tok feil?» innvendte jeg. «Sett at det var et helt annet menneskes rester de la inn her, i den tro at de var Peters?»

«Jeg har selvsagt også tenkt på den side av saken», svarer professor Guarducci. «Sammen med ben-fragmentene i skjulestedet fant vi også noen jordrester. De stammet med andre ord fra en jordgrav, ikke fra en sarkofag. Jeg lot disse jordrestene undersøke. Analysene ble foretatt av to spesialister ved et institutt for studiet av steinarter ved Roms universitet, *Carlo Lauro* og *Carlo Negretti*. De tok seks prøver fra jordrestene i skjulestedet og seks fra den tomme grav. Det var nøyaktig den samme jorden.

«Men fremdeles savner en forklaringen på benrestene fra dyr», sa jeg, og gjorde meg til «djevlels advokat». Professor Guarducci svarer: «Det stemmer. Det gjorde også meg usikker. Særlig da en spesialist på dyrs ben-substans, paleontologen *Luigi Cardini*, sa til meg, etter en undersøkelse av funnene: «Det dreier seg om benrester fra lam». Dette forekom meg merkelig. Men en natt våknet jeg og hadde løsningen. Hvis der er benrester etter dyr i skjulestedet, sa jeg til meg selv, så er det fordi de fantes allerede i jorden hvor legemet først ble begravet. Jeg gjorde nye undersøkelser, og fant at denne detalj, som syntes et hinder, tvert om ga meg verdifulle

muligheter for tidsbestemmelse. Graven var nemlig blitt gravd i en jord som inneholdt rester av husdyr — her ved *Neros circus* hadde opprinnelig eierne holdt buskap. I det II. århundre ble marken etter utlagt til gravplass. Denne grav var med andre ord eldre. Den stammet fra I. århundre. Og Peter døde ved slutten av året 64 eller i løpet av året 65. Sikkert er det i hvert fall at det inntraff *etter Roms brann* 19. juli 64.

MIN MENING ER OPP- OG AVGJORT

«Men hvorfor gjemme bort slik, en mann som de elsket og æret? Hvorfor forsegle hans rester i en mur?» Professor Guarducci svarer: «Det er svært sannsynlig at de på den måten har villet beskytte Peters legeme mot vannårer som under jorden trengte inn i jordsmonnet på dette sted. Samtidig har de vel tenkt at det var en god måte å beskytte Peters rester på — både mot fiender og venner. For de måtte frykte de kristnes iver etter relikvier like meget som mulige hedenske gravskjendere.»

På spørsmålet om hun føler seg helt sikker, når hun holder de rester hun har latt vitenskapelig undersøke for apostelen Peters, svarer professor Guarducci: «Jeg er absolutt sikker. Hele historien er en kjede av ringer og ingen av dem mangler. En rekke trekk, detaljer og overenstemmelser peker mot det samme resultat: Hvis dette ikke er Peter, hvem skulle det så være? Jeg lytter gjerne til en forklaring som stemmer bedre enn min med det foreliggende materiale! Men alt må være med. Jeg tør si at jeg selv er gått strengt logisk til oppgaven!»

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent hverdager
kl. 10.30—14.30,
17—20.

Lørdag kl. 10—12.30

**Gode
Bergens-
firmaer**

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482
BERGEN

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjøll»

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

Johan H.
BENZON
A/S
En gros - Telefon 10106

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

FORSIKRINGS-
SIELSKAPET
VESTA
STIFTET 1880
SAMMENSLUTTET MED
ÆOLUS OG *Bergens Brand*

UR
hos
FINCKELSEN
I Nygårdsgaten v/Eldorado
og
i Sletten Shopping Senter

Eches
Tørrhandel
NYGÅRDSGT. 4

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

Over til Kombinert!
Forsikringen som gir den beste beskyttelse når skader inntreffer.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36
Privat 55 77 87 - 69 43 72

WISBECH

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.
Tlf. 21 69 06

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRakter

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90